

๑๔

ขันติธรรมज्ञานะกิเลส

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ของความอดทน ๕ ประการ
คือ ผู้อดทนย่อมเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนเป็นอันมาก
เป็นผู้ไม่มากด้วยเวร เป็นผู้ไม่มากด้วยโทษ เป็นผู้ไม่หลง
กระทำกาละ และเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดูก่อน
ภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ของความอดทนมี ๕ ประการอย่างนี้แล

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑๒

๓๐๖

มนุษย์ทุกคนล้วนปรารถนาความสงบสุขในชีวิต จึงพากันแสวงหาสิ่งที่จะเป็นที่พึ่งให้แก่ตนเอง ที่พึ่งที่ระลึกที่จะนำความสุขมาให้ นั่น ไม่ได้อยู่นอกตัวเลย มีอยู่ในตัวของเรา คือ พระรัตนตรัย ซึ่งเป็นที่พึ่งที่ระลึกอันสูงสุด ปราศจากมลทินคือกิเลสอาสวะทั้งหลาย เมื่อเข้าถึงพระรัตนตรัยแล้ว จะรู้เรื่องราวของชีวิตได้ เพราะใจบริสุทธิ์ ปราศจากนิวรณ์ธรรม เริ่มต้นด้วยการฝึกใจของเราให้หยุดนิ่งอย่างสมบูรณ์ที่ ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ หยุดในหยุด ปล่อยจิตให้ดำเนินเข้าไปสู่เส้นทางสายกลางไปเรื่อยๆ จนกระทั่งใจใสบริสุทธิ์เข้าถึงธรรมกาย ก็จะสามารถรู้เห็นสิ่งต่างๆ ไปตามความเป็นจริง

พระลัมมะลัมพุทเจ้าตรัสไว้ใน ปฐมอชันตสูตร ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ของความอดทน ๕ ประการ คือ ผู้อดทนย่อมเป็นที่รัก เป็นที่ชบใจของคนเป็นอันมาก เป็นผู้ไม่มากด้วยเวร เป็นผู้ไม่มากด้วยโทษ เป็นผู้ไม่หลงกระทำกาละ และเมื่อตายไปย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อานิสงส์ของความอดทนมี ๕ ประการอย่างนี้แล”

ความอดทน คือ การรักษาสภาวะของใจให้เป็นปกติ ไม่ว่าจะกระทบกับสิ่งที่พึงปรารถนา หรือไม่พึงปรารถนาก็ตาม

สันติธรรมผ่านะกิเลส

๓๐๓

งานทุกชิ้นในโลกที่สำเร็จขึ้นได้ จำเป็นต้องอาศัยขันติความอดทนเป็นพื้นฐาน พระพุทธองค์ตรัสยกย่องขันติธรรมว่า ยกเว้นปัญญาแล้ว ขันติเป็นคุณธรรมอย่างยิ่ง

ให้ดูตัวอย่างหญ้าแพรก ซึ่งอดทนต่อทุกสภาพดินฟ้าอากาศ จึงสามารถดำรงอยู่ได้ จะร้อนหรือหนาวก็ทนได้ ไม่เฉาตาย ในวันไหว้ครู จึงนิยมนำหญ้าแพรกมาบูชาครูเพราะเป็นสัญลักษณ์แทนความอดทน ในชีวิตของเราก็เช่นเดียวกัน ถึงแม้ว่าเราจะเป็นผู้มีความรู้บ้าง มีกำลังทรัพย์บ้าง แต่ถ้ามีความขยันหมั่นเพียร และอาศัยความอดทนแล้ว ก็ย่อมประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ความอดทนนี้แหละ จะทำให้เราเป็นยอดคน จะเปลี่ยนจากคนธรรมดากลายเป็นพระอริยเจ้าได้

*เหมือนอย่างพระองค์อุลิมลเถระ ก่อนบวชท่านฆ่าคนมามากเพราะหลงเชื่อถ้อยคำของอาจารย์ที่คิดจะฆ่าท่านทางอ้อม โดยออกอุบายว่า ถ้าอยากเรียนจบหลักสูตรวิชาที่จะทำให้ได้เป็นเจ้าโลก ก็ให้ไปตัดนิ้วมือมนุษย์มา ๑,๐๐๐ องค์สิ จึงจะสอนวิชาความรู้ให้ องค์อุลิมลเป็นคนฉลาดแต่ไม่ได้เฉลียวใจ อาจารย์ว่าอย่างไรก็ว่าตาม จึงเที่ยวออกไปฆ่ามนุษย์แล้วตัด

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑๒

๓๐๘

เอานิ้วมือมาร้อยเป็นพวงมาลัยคล้องคอ จากที่เคยเชื่อว่า อหิงส-
กุมารคือกุมารผู้ไม่เบียดเบียนใคร ก็ได้ฉายานามใหม่ว่า องคุลิมาล

เมื่อฆ่ามนุษย์หนักเข้า อकुศลจิตเข้าครอบงำ เจอใคร
เป็นฆ่าหมดเพื่อจะเอานิ้วมือทำให้เป็นที่หวาดผวาชองคนทั้งเมือง
ใครได้ยินชื่อองคุลิมาลเป็นต้องขนลุกชูชันตกอกตกใจ เหมือน
มัจจุราชจะมาคร่าเอาชีวิตไปอย่างนั้น เพราะท่านเป็นผู้ที่มีฤทธิ์
มีเดชมาก แม้ชายฉกรรจ์รวมกันเป็นสิบคน ยี่สิบคน เพื่อจะฆ่า
ท่าน ก็สู้ไม่ได้ มีแต่ถูกฆ่าตายจนหมดสิ้น ทำให้ชาวบ้านที่เคย
อยู่กันเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ต้องอพยพหลบหนีเข้าไปอาศัยอยู่ใน
หมู่บ้านใหญ่ๆ

อาศัยมหากรุณาธิคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ทรง
เห็นในข่ายพระญาณว่า องคุลิมาลผู้นี้เป็นผู้ที่ลัสมบุญเก่ามาดี
เป็นหนึ่งในอสีติมหาสาวกของพระองค์ แต่เพราะไม่ได้พบ
กัลยาณมิตรจึงทำให้ชีวิตดำเนินผิดพลาดไปฆ่าคน และกำลังจะ
ทำมาตุฆาต คือ ฆ่ามารดาของตนเองอันจะเป็นเหตุให้ไปสู่เวสี-
มหานรก ต้องชดใช้กรรมอีกยาวนานนับภพนับชาติไม่ถ้วน จึง
ประสงค์จะให้ท่านหยุดทำปาณาติบาต เปลี่ยนจากผู้ดุร้ายกลาย
มาเป็นสมณะผู้สงบ หยุดการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอีกต่อไป

ในเช้าตรู่ของวันนั้น พระบรมศาสดาทรงถือบาตร เสด็จ

สันติธรรมชำนาญพิเศษ

๓๐๕

ออกจากพระคันธกุฎีตามลำพัง ทรงปรากฏกายต่อหน้าองคุลิมาล ซึ่งกำลังวิ่งไล่มารดาของตนเอง ผู้หวังจะมาเตือนลูกชายให้หนีไปไกลๆ จะได้ไม่ถูกพระราชอาจับไปประหารชีวิต เพราะพระเจ้าปเสนทิโกศลพร้อมด้วยทหารมากมาย กำลังกรีธาทัพออกจากพระนคร เพื่อจะมาจับองคุลิมาลเพียงคนเดียว เนื่องจากองคุลิมาลถูกอกุศลเข้าครอบงำเสียแล้ว จึงไม่ได้สนใจว่าผู้ที่อยู่ข้างหน้าเป็นใคร หวังแต่จะตัดเอานิ้วมือไปให้ได้ครบ ๑,๐๐๐ จะได้เรียนวิชาเป็นเจ้าโลก

เมื่อเห็นว่ามีผู้มายืนขวางหน้า องคุลิมาลจึงเปลี่ยนจากที่จะวิ่งไล่ฆ่ามารดาของตนเอง มาเป็นไล่ล่าพระบรมศาสดาแทน องคุลิมาลถือดาบติดตามพระพุทธองค์ไปทางพระปฤษณางค์ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบันดาลอิทธิปาถสังขาร แม้ว่าองคุลิมาลจะวิ่งจนสุดกำลัง ก็ไม่อาจทันพระพุทธองค์ผู้เสด็จดำเนินไปตามปกติได้

องคุลิมาลคิดว่า น่าอัศจรรย์จริงหนอ ไม่เคยมีเลยเมื่อก่อนแม้ช้างกำลังวิ่ง ม้ากำลังวิ่ง รถกำลังแล่น เรายังวิ่งตามทัน แต่ว่าเดี๋ยวนี้เราวิ่งจนสุดกำลัง ยังไม่อาจทันสมณะผู้ซึ่งเดินไปตามปกติได้ เมื่อเหนื่อยอ่อนจึงหยุดยืนกล่าวกับพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า “สมณะหยุด สมณะหยุดก่อน” พระผู้มีพระภาคเจ้า

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑๐

๓๑๐

ตรัสตอบว่า “เราหยุดแล้ว แต่ท่านยังไม่หยุด” องค์อุบาลีได้ฟังแล้วก็สงสัย จึงทูลว่า “ดูก่อนสมณะ ท่านกำลังเดินอยู่กล่าว่าหยุดแล้ว ข้ายังบอกข้าพเจ้าผู้หยุดแล้วว่าไม่หยุด ดูก่อนสมณะ ท่านหยุดแล้วเป็นอย่างไร ข้าพเจ้ายังไม่หยุดเป็นอย่างไร”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า “ดูก่อนองคุลิมาล เราวางอาชญาในสรรพสัตว์ จึงชื่อว่าหยุดแล้ว ส่วนท่านไม่สำรวจในสัตว์ทั้งหลาย เพราะฉะนั้นเราจึงชื่อว่าหยุดแล้ว ส่วนท่านยังไม่หยุด” องค์อุบาลีเป็นคนมีปัญญา ได้ฟังนัยอันลึกซึ้งเช่นนั้นก็กลับได้สติขึ้นมา จึงทิ้งดาบลงไปในเหวลึก แล้วทูลว่า “ข้าแต่สมณะ ท่านมาถึงป่าใหญ่เพื่อจะสงเคราะห์ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจักละบาปและฟังถ้อยคำของท่าน” แล้วจึงทูลขอบรรพชากับพระพุทธองค์

นับแต่ท่านบวชแล้ว เศษกรรมยังตามมารังควานท่านทั้งกายและใจอยู่ตลอดเวลา เวลานั้นสมาธิก็มีภาพของเจ้ากรรมนายเวรตามมารังควาน ทำให้ใจไม่สงบ เวลาออกบิณฑบาตในยามเช้า มหาชนผู้ที่สูญเสียญาติอันเป็นที่รัก เพราะถูกองคุลิมาลฆ่า วันแรกๆ จากที่ได้ยินว่า พระองค์อุบาลีออกมาบิณฑบาต ก็พากันวิ่งหลบหนีเข้าบ้าน เพราะกลัวจะถูกฆ่า ท่านจึงได้แต่อุ้มบาตรเปล่ากลับวัดไป ภายหลังมหาชนเปลี่ยนจากกลัวมาเป็นเกลียด จึงพากันขว้างปาก้อนหินใส่ท่าน บาตรแตกบ้าง หัวแตกบ้าง จีวรเปื้อนเลือด เดินโซกกลับวัดพระเชตวัน ช่างนำเวทนายิ่งนัก

ขันติธรรม ชำนาญกิเลส

๓๑๑

พระผู้มีพระภาคเจ้าทอดพระเนตรเห็นท่านองคฺลิมาลเดินมาแต่ไกล ได้ตรัสให้กำลังใจว่า “เธอจงอดทนเถอะ ผลกรรมที่ได้รับในชาตินี้ ไม่ได้เพียงเศษเสี้ยวที่จะต้องไปรับในมหานรก ซึ่งเผ็ดร้อนกว่านี้มากมายหลายเท่า่นัก” พระองคฺลิมาลอาศัยความอดทนมีขันติธรรมเป็นเลิศ หมั่นฝึกฝนใจให้หยุดนิ่งเรื่อยไปในที่สุด ท่านสมปรารถนาได้บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์ ไม่ต้องเวียนว่ายในสังสารวัฏอีกต่อไป

จากเรื่องนี้จะเห็นได้ว่า อาศัยความอดทนเพียงอย่างเดียวสามารถเปลี่ยนจากปุถุชนคนธรรมดาให้กลายมาเป็นพระอรียเจ้าได้ การจะสร้างบารมีอะไรสักอย่าง ก็ต้องอาศัยความอดทนทั้งนั้น โดยเฉพาะการสร้างบารมีเป็นทีมเพื่อไปให้ถึงที่สุดแห่งธรรมนั้น ต้องอาศัยกำลังใจที่สูงส่ง ต้องใช้ความอดทนเป็นตบะธรรมอันสูงสุด

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสรรเสริญว่า “ขันติคือความอดทนเป็นตบะอย่างยิ่ง” อุปสรรคแม้สูงตระหง่านเทียมฟ้า ก็สามารถพังทลายลงมาให้ราบเป็นหน้ากลองได้ เพราะอาศัยความอดทนนี้แหละ กิเลสอาสวะต่างๆ ที่ห่อหุ้มนอนเนื่องอยู่ในจิตใจ มานับภพนับชาติไม่ถ้วน จะถูกขจัดออกไปได้ ความอดทนเป็นตบะที่จะแผดเผาให้กิเลสเร่าร้อน เมื่อกิเลสเร่าร้อนก็หลุดร้อนออกจากใจของเรา

ชั้นดีธรรมชานะกิเลส

๓๑๒

ดังนั้น ให้ทุกท่านหมั่นฝึกฝนอบรมตนเอง ให้เป็นผู้มี
ความอดทนเป็นเลิศ มีความอดทนเป็นธรรมาวุธที่จะเอาชนะ
กิเลสอาสวะทั้งปวง และก็ให้หมั่นนั่งธรรมะ กลั่นกาย วาจา ใจ
ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ หยุดหนึ่งเป็นประจําสม่ำเสมอ ทำกันไป
จนกว่าจะเข้าถึงพระธรรมกายกันทุกคน

